

kan foraarsage, at meget Umoralist, som desuden er tilstede, kommer til at yttre sig. Jeg mener der bliver altid imellem begge den væsentlige Forskjel, at i det sidste Tilfælde skeer det egentligen kun, at det Onde, der allerede er tilstede i Menneskene, Uredeligheden og Egoismen, der boe i det menneskelige Hjerte, komme til stærkt at bryde ud og yttre sig, og at Sagen saa med det Samme bliver fuldstændig og afgjørende klar, imedens i det første Tilfælde Sagen er den, at der vedbliver i Slagten at fremkaldes og næres, virker stadigt ind til at vedligeholde en Nedtrykthed, en Forsagthed, en Troløshed, som søger at hævne sig ved at opfylde sine Pligter halvt eller slet ikke, en Bestræbelse efter at bedrage de Foresatte og Berettigede og at omgaae sine Forpligtelser, som ikke kan Andet end nedsanke dem, der vedblive at være indviklede deri, i stedse dybere Umoralitet.

Hvad iøvrigt det Spørgsmaal angaaer, som her nærmest ligger for, nemlig § 1 i Udvalgets Forslag og i Udkastet, saa skal jeg være tilbøielig til at stemme for Udvalgets Forslag, at ogsaa en Trediedeel af de Hovetpligtige skulde være berettiget til at forlange Hovetet afløst, ikke fordi jeg jo i det Hele maa være af den Mening, at det synes noget sært og ubilligt, at overlade til en Minoritet afgjørende at bestemme, hvad Majoriteten skal være forpligtet til at finde sig i med Hensyn til saadanne Forhold, men fordi det forekommer mig, at det Princip er allerede i Forveien i Loven; der spørges nu kun, om vi consequent vilde holde fast derved. Efter min Overbeviisning bliver det nemlig ganske aabenbart, ifølge Udkastets Bestemmelser, i alle Tilfælde en Minoritet, der kommer til at tvinge en Majoritet. Stiller jeg nemlig Cieren paa den ene Side og de Hovetpligtige paa den anden Side ligeover for hinanden, saa forstaaer jeg ikke rettere, end at, dersom man ikkun vil forlange, at alle de Hovetpligtige skulle være enige om at begjære Hovetet affattet, uden at der endnu skal være saameget som een eneste Stemme derfor fra den Hovetberettigedes Side, saa er det kun lige den ene halve Deel, der berettiges til at tvinge den anden accurat ligesaa store Halvdeel; og det

er da efter almindelig Talebrug en Minoritet, der afgjør, at Sagen skeer, siden jo ellers altid ved lige Stemmer Følgen er, at en Forandring ikke skeer. Naar man derfor ikke blot vil have vedtaget, hvad jeg anseer det nødvendigt at bestemme, at Hovet-Cieren, som i Almindelighed ikke kan deles i flere Personer, som i sig repræsenterer det hele Antal, der staaer paa den ene Side, at han skal være berettiget til at forlange Hovetets Aflysning, men naar man derhos vil have bestemt, hvad jeg ikke har hørt nogen stærk Indvending imod, at hvad den anden Halvdeel, de Hovetpligtige, angaaer, saa skal endogsaa blot Halvdeelen af dem igjen være istand til at forpligte baade de øvrige Hovetpligtige og Cieren, saa skal altsaa, i det mindste efter hvad jeg kan regne, Fjerdedelen af alle Vedkommende, naar den er enig, kunne afgjøre Sagen imod de andre tre Fjerdedele. Og saa seer jeg, ikke, hvad Principet angaaer, at det kan gjøre nogen væsentlig Forandring, om man bestemmer, at endog blot Trediedeelen af de Hovetpligtige skal have den samme Berettigelse. Men det mener jeg derhos, at det bliver praktisk nødvendigt at bestemme, dersom man alvorlig og energisk vil, hvad jeg i det Mindste alvorlig og energisk vil, og hvad jeg mener denne Lov væsentligt gaar ud paa: saasnart som muligt have en Ende med det Hovet, som endnu er tilbage i Danmark, et Hovet, som uagtet der, saavidt jeg veed, nu i snart 100 Aar har været arbeidet paa at faae Magt med det, dog endnu har holdt sig i en ikke ganske ubetydelig Levning, et Hovet, som uagtet der i dette Dødelik staaer en Præmie, saavidt jeg veed, paa, at Godseieren lader det affaste — en Præmie, der omtales i dette Lovudkast § 13 — desuagtet endnu ikke er kommet til at blive affattet. Dersom man, siger jeg, virkelig energisk og alvorligen vil, at vi snart kunde faae en Ende derpaa, hvilket baade fra Moralitetens Standpunkt og fra det politiske Standpunkt for Fædrelandets Roligheds Skyld turde være nødvendigt, saa mener jeg, at det er praktisk i sin Orden, at man ogsaa indrømmer Trediedelen Magt til at tvinge de Øvrige i saa Henseende. Og jeg for min Deel vil derved holde fast ved den Overbeviisning, at det egentligen ingenlunde